

ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ Γ'. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ Κ/ΠΟΛΕΩΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΕΚ ΤΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΖΑΓΟΡΑΣ

3.

Κωνσταντίος ὁ ἐπίσκοπος Τρίκκης ἠρώτησε δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ τὸν Πατριάρχην Κ., ἐξ ἀφορμῆς, φαίνεται, λαϊκοῦ τινος περιοδεύοντος Ἱεροκλήρου ἀνά τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ, ἐὰν ἐπιτρέπεται νὰ κηρύττῃ οὗτος ἐπ' Ἐκκλησίας τὸν θεῖον λόγον.

Ὁ Πατριάρχης ἀπαντᾷ καταλλήλως, ἔχων ὑπ' ὄψει καὶ τὸν 64 Καν. τῆς ΣΤ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὅτι κατ' ἀρχὴν δὲν ἐπιτρέπεται εἰς ἰδιωτὴν πάντη καὶ σφραγίδα ἱερὰν μὴ κεκτημένον ἢ δίγαμον ὄντα μετὰ τὴν σφραγίδα ἢ μὴ εὐλαβοῦς βιοτῆς νὰ διδάσκῃ ἐπ' Ἐκκλησίας. ἀνύεται δ' ὅμως ὁ λαϊκὸς «λόγον δημοσίᾳ κινεῖν καὶ διδάσκειν» κεκτημένος ἱερὰν σφραγίδα (τὴν τοῦ ἀναγνώστου τοῦλάχιστον), παρθενικῶς ζῶν ἢ ἀνὴρ μίᾳ γυναικὸς ὄν, εὐλάβειαν δὲ καὶ σεμνότητα μετερχόμενος. Διότι, ἐὰν δὲν ἐπιτρέπεται ἀνευ ἱερᾶς σφραγίδος τὰς ἀποστολικὰς ἢ προφητικὰς περικοπὰς ν' ἀναγιγνώσκῃ τις ἐπ' Ἐκκλησίας, οὐδὲ εἰς τὸ ἱερὸν νὰ εἰσέρχεται βῆμα, πολλῶ μᾶλλον ἀπειρήται οὗτος ἐπ' Ἐκκλησίας νὰ ἐρμηνεύῃ τὰς Γραφάς. Ἐπειτα δέ, δὲν πρόκειται ἀπλῶς περὶ τοῦ λέγειν, ἀλλὰ πῶς λέγει τις, ἐὰν δηλ. ὁμιλῇ τις ἐπ' οἰκοδομῇ τῶν πιστῶν. Διό, συνεπάγεται ὁ Πατριάρχης, καὶ διὰ τοὺς ψευδοδιδασκάλους, οὐ παντὶ ἐπιτρεπτόν λέγειν, ἀλλὰ τῷ δεδοκιμασμένῳ κατὰ τὴν πίστιν καὶ τὸν βίον, πάντοτε δὲ κατόπιν ἀδείας ἐπισκοπικῆς· διότι «χωρὶς ἐπιτροπῆς (=ἀδείας), οὐδὲν καὶ οὐδὲ πρεσβυτέρῳ ἔξεσι λέγειν».

Κωνσταντίῳ Τρίκκης (κωδ. 91, σελ. 132—135)

Θεοφιλέστατε ἐπίσκοπε Τρίκκης, εὐχόμεθ' αὖ σε ἐν Κυρίῳ καὶ ἐν φιλήματι ἀγίῳ ἀσπαζόμεθα.

Ἄδελφικὰ τῆς σῆς θεοφιλίας κεκόμισται ἡμῖν γράμματα καὶ πληθεῖς μὲν γεγονάμεν πνευματικῆς θυμηδίας τούτοις ἐντυχόντες ὡς πεπληρωμένοι ἀγάπης, οἶδαμέν σοι δὲ καὶ χάριν τριῶν τούτων ἕνεκα, εἰ καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς τὰ χάριν ἡμῶν σοι γεγραμμένα τοῦ μὲν, ὅτι τὰ τῆς ταπεινοφροσύνης τηρῶν, οὐ παραιτῇ τὸ διερωτᾶν ἀνὴρ προβεβηκῶς τε τῷ χρόνῳ καὶ λόγον μέτοχος, τοῦ δέ, ὅτι καὶ ζῆλον τρέφεις ὑπὲρ τῶν νομίμων τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ τρίτου δέ γε, ὅτι καὶ πρὸς τὴν θεραπείαν σπεύδεις τοῦ μὴ κατὰ παράδοσιν κανονικὴν γιγνομένου. Ταῦτα μὲν οὖν μαρτυρεῖ σοι καὶ παριστᾷ ὡς ἀκριβείας ἀντιποιῇ περὶ τὰ χρηστά τε καὶ θεῖα· ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὸ περὶ τῶν ἱερῶν δογμάτων ὀρθῶν

καὶ περὶ τὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀποδοῦν ἔδη τετηρημένον σοι δείκνυται ἔτι δὲ καὶ τὸ περὶ τὸν βίον εὐλαβῆς καὶ μᾶλλον ὡς ἀνήκον ἐστὶ Χριστοῦ ἐπισκόποις παραδηλοῖ σοι σαφῶς· καὶ ἡμῖν εὐκαταῖον τοῦτο, καὶ εἶη σοι πόθος τε ἅμα καὶ ζήλος θεῖος περὶ τὰ κάλλιστα καὶ μᾶλλον ὅσα δὴ καὶ περὶ Θεοῦ καὶ πλέον πάντων τῶν ὀρθοδόξων αὐτοῦ δογμάτων, ὧν οὐδὲ κεραλίαν παριδεῖν ἐπιτέτραπται. Εἰ οὖν ὁ ἐν ὀλίγῳ πιστός, καὶ ἐν πολλῷ πιστός τελεῖ, ὃ καὶ ἐν τοῖς μείζουσι πόσῳ μᾶλλον; Τοῦτο μὲν ὃ φῆς περὶ τοῦ διδασκαλικοῦ λόγου, ὡς οὐ πᾶσιν ἐφείται, ἐκ πολλῶν δῆλον καὶ μάλιστα τῶν ἱερῶν κανόνων αὐτῶν, καὶ οὐ λαϊκοῖς μόνον δεδομένου, ἀλλ' οὐδὲ μοναχοῖς, οὐδὲ πρεσβυτέροις αὐτοῖς παρ' ἐπισκοπικὴν προτροπὴν καὶ οὐδὲ ἐπισκόποις αὐτοῖς ἐν ταῖς μὴ ὑποκειμέναις χώραις παρηγοῖα διδάσκειν ἐνδέδεικται. Καὶ ἀναγνοὺς εὐρήσεις ἐν τοῖς κανόσι, κατὰ δὴ καὶ γινώσκεις, καὶ οὐδ' ἡμεῖς, τούτου χάριν, αὐτοῦς σοι δὴ ἐκτιθέμεθα. Ὅτι δὲ πάλιν ἀναγκαῖος ὁ θεῖος λόγος καὶ ἀπαράττος, ἀπαιτήσις τῆς διδασκαλίας τοῖς ποιμέσι καὶ ἱερεῦσι παρὰ τε τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ τῶν διαδόχων αὐτῶν, δῆλον ἔκ τε τοῦ θεοῦ εὐαγγελίου, ὅλου ὄντος διδασκαλία καὶ κήρυγμα, καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο τοῦ ἀγαθοῦ ἀγγελία, καὶ τῶν ἀποστολικῶν καὶ πατερικῶν γραφῶν καὶ τῶν ἱερῶν κανόνων, ὃ δὴ τὸ λέγειν, ἔργον ἦν τῷ Κυρίῳ καὶ τοῖς μαθηταῖς, καὶ πατρῶσι διακονία καὶ πράξις πρὸ πάσης ἄλλης. Τοῦτο καὶ ἔργον τοῦ Πατρὸς, φησὶν ὁ Σωτῆρ, καὶ σπύρον θεῖον καλεῖ καὶ διὰ τοῦτο παραγενέσθαι λέγει, ἵνα σπειρῇ τὸν λόγον. Καὶ Παῦλος δὲ τὸ κηρύσσειν ὑπὲρ ἅπαν ἄλλο φησὶ καὶ ἀνάγκη μοι ἐπίκειται κραῖζει, καὶ οὐαὶ δέ μοι ἐστὶν ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι. Τοίνυν χρεῖα τοῦ λόγου, πλὴν, παρὰ τοῦ δεξαμένου, ὡς εἴρηται, τοῦ λόγου τὸ χάρισμα. Ἐπεὶ δὲ νῦν τὰ κάλλιστα παρερρῶη, καὶ τοῦτο φθόνῳ τοῦ ἐξ ἀρχῆς καθ' ἡμῶν, καὶ τὸ μὴ ζηλοῦν ἡμᾶς περὶ τὰ χρησιτά τε καὶ θεῖα, εὐκαταῖον τὸ καὶ τινα εὐρεθῆναι ἀντιποιοιμένοις τῶν εἰς οἰκοδομὴν ἀδελφῶν, καὶ μάλιστα δὲ τῆς διακονίας τοῦ λόγου, ἧς οὐδὲν ψυχῆς ἀνθρώπων λυσιτελέστερον. Ἀντιποιητέον δὲ νομίμως νόμιμον δὲ τὸ ταπεινῶς καὶ πνευματικῶς, ἵνα καὶ ἀθλή τις νομίμως. Τοῦτο δὲ ἔσται, εἰ ἐν δόσει τῆς Ἐκκλησίας ἢ παρὰ ποιμένος ἱεροῦ ἢ καὶ ἱερέως εἰς τοῦτο τεταγμένον, ἐπισκόπου δίκαιον ἔχοντος, ἦγε πρὸς οἰκοδομὴν τὸ ἔργον δοῦν, καὶ μαρτυρεῖται παρὰ πολλῶν, μήποτε νομισθείη, κωλυθέντος, τὰ δύο ταῦτα, ἢ ἐμπόδιον περὶ τὰ καλά, ἢ φθόνου τι κίνημα· οὐχ ἀπλῶς δὲ τοῦτοισι δοτέον, ἀλλὰ δοκιμῇ καὶ τῶν πλειόνων ἐπιχρίσει, ἵνα καὶ τὸ ὀρθὸν περὶ τῶν θεῶν ἔχη δογμάτων ὁ τα-

χθεις λέγειν καὶ μὴ προτιτὰ λέγειν, μηδ' ἀπὸ κοιλίας αὐτοῦ, ὡς σοφώ-
 τερόν τι δοκεῖ καὶ κεινότερον ἐκιδιάσκειν· ἀλλ' ἐκλεηθέντος ἀπὸ τῶν
 γραφῶν, ὡς οἱ Πατέρες φασί. Αεὶ δὲ καὶ τὸ σεβάσιμον τοῦτον ἔχειν
 ἀπὸ τε τοῦ βίου, ἀπὸ τε τοῦ σχήματος, ὅτι καὶ διὰ τοῦτο, τοῖς ἐν τῇ
 στ' Συνόδῳ πατρῶσιν ἀπειρήται, λαϊκὸν διδάσκειν ἐπ' ἐκκλησίας· ἐπεὶ
 καὶ πρότερον χορὴ τὸν λέγοντα τὴν μαρτυρίαν ἔχειν ἀπὸ τοῦ βίου. Διό-
 κατ' ἀνάγκην μήτε ποιμένος ὄντος, μήτ' αὐ ἱερωμένου θαναμένου δι-
 δάσκειν, ὁ ταχθεις λέγειν μοναχικῆς ἔστω τάξεως, εἰδ' οὐκ ἔστι. μὴ
 πάντῃ λαϊκὸς ἔστω, ἀλλὰ κληρικὸς σφραγίδα ἱερῶν κεκτημένος, ἵνα
 μὴ τῶν ἀναγῶγων τις ὢν, τοῦτο δικαίως ἀκούσῃ· ὁ διδάσκων ἕτερον
 σαυτὸν οὐ διδάσκεις; Καὶ σφραγίδα δὲ κεκτημένος, ἢ παρθενικῶς ζῶν,
 ἢ μᾶς ἀνὴρ γυναικὸς· εὐλάβειάν τε καὶ σεμνότητα μετερχόμενος, δι-
 καιοσύνην τε μετ' ἀληθείας καὶ τῆς ὑψηλῆς ταπεινοφροσύνης πρὸ πάν-
 τῶν, ἐγκρατείας τε τῆς ἐν πᾶσι, καὶ τῆς ἐν βρώμασι καὶ τῆς τῶν ἄλλων
 ἐντολῶν, καὶ τῆς προσευχῆς μᾶλλον ἔστω κατακοσμούμενος ἔργοις, ὡς
 καὶ λέγειν ἀποταχθεις κρίσει πλειόνων καὶ ἱερωμένων μάλιστα, μὴ
 κατεπαίρεσθαι τῶν ἄλλων, καὶ μᾶλλον τῶν τῆς ἱερᾶς ἀξίας πρεσβυ-
 τέρων φημί καὶ διακόνων· ἀλλ' εἰδὼς ὡς ὑπ' αὐτοῖς τελεῖ καὶ τὴν
 ὑφειμένην κέκτηται τάξιν. Ὡς μὲν γλῶσσα ταχθεις εἶναι, τὰ τῆς διδα-
 σκαλίας τοῦ πνεύματος ἐνεργεῖται, τὰ τῆς τάξεως αὐτοῦ δὲ τηρεῖται,
 ὡς καὶ ὁ Παῦλος διδάσκει λέγων, ἕκαστος ἐν ἡ ἐκλήθῃ τάξει, ἐν
 ταύτῃ μενέτω. Διὸ μόνον λεγέτω, τῇ στάσει δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν
 ἀνηκόντων μετεχέτω, καὶ τοῖς ἱερωμένους αἰδεῖσθω καὶ ἑαυτοῦ προ-
 τιμάτω. Οὕτω γὰρ μᾶλλον καὶ κατὰ λόγον ἔσται τῷ λόγῳ διακόνων.
 Εἰδὲ καὶ τῶν πρεσβυτέρων τις εἴη καὶ μὴ λόγον μὲν πλάτος ἔχη,
 ἔξισχῦει δὲ Θεοῦ χάριτι ἰδιωτικοῖς ῥήμασιν ἐν σοφίᾳ πνεύματος ἐκδι-
 δάσκειν καὶ τὰ θεῖα ἐφεσημενεῖν, εἰ καὶ κατὰ λόγον τοῦτο ποιεῖται
 καὶ μὴ πρὸς ἐπίδειξιν μόνον ἀλόγως. Προτιμητέος οὗτος τοῦ μὴ ἱε-
 ρωμένου καὶ βουλομένου λέγειν τοῦ ἱερέως ἐκείνος σιγάτω κατὰ τὸ
 πρόπον καὶ μὴ κατασχυνέτω τοὺς ἱερεῖς. Εἰ γὰρ διακόνῳ τι πράττειν
 πρὸ τῶν πρεσβυτέρων οὐκ ἔξεστιν πολλῶ γε μᾶλλον τῷ τῆς ἐλάττονος
 τάξεως. Τοῦτο δὲ καὶ μοναχοὺς λέγειν ἐπ' Ἐκκλησίας οἶδας ὡς καὶ
 ἀρχαῖόν ἐστι, καὶ νῦν ἐνεργεῖται· καὶ τὸ κληρικὸς τοῦτο ποιεῖν, ἢτοι
 ἀναγνώστως σεμνῶς βιωῦντας, μετ' ἐκλογῆς μέντοι καὶ ἐπιτροπῆς ἐπι-
 σκοπικῆς, οὐκ ἀπειρήται· ὅτι χωρὶς ἐπιτροπῆς, οὐδενὶ καὶ οὐδὲ πρε-
 σβυτέρῳ ἔξεστι λέγειν ἄνευ ἐνδόσεως ἐπισκοπικῆς. Τὸ χάρισμα γὰρ
 τοῦ λόγου καὶ ἡ διδασκαλία μόνον τῶν ἐπισκόπων, τῶν Ἀποστόλων

λαβόντων τὴν χάριν παρὰ τοῦ ζῶντος λόγου τοῦ ὑπερῶν σαρκωθέντος. Ἰδιώτης δὲ πάντη καὶ σφραγίδα μὴ κεκτημένος ἢ δίγαμος ὢν μετὰ τὴν σφραγίδα ἢ μὴ εὐλαβοῦς βιοτῆς, μηδεὶς διδασκέτω ἐπ' Ἐκκλησίας. Εἰ γάρ που καὶ γέγονεν, ὡς γράφεις, ἀλλ' ἡμεῖς περὶ τούτου ὡς ἔχομεν νοεῖν κανονικῶς, γνώμην οὐ δίδομεν· ὅτι οὐδὲ τῆς ΣΤ' ξδ' «οἰκουμενικῆς Συνόδου κανόν, οὕτωςι φάσκων, ὅτι οὐ χρὴ λαϊκὸν λόγον δημοσίᾳ κινεῖν καὶ διδάσκειν, ἀξίωμα ἑαυτῷ διδασκαλικὸν ἔντεῦθεν περιποιοῦμενον, καὶ τὰ ἐξῆς, λαϊκός δε, ὁ μὴ σφραγίδα ἱερὰν κεκτημένος, ὅς δημοσίᾳ μὲν μὴ διδασκέτω, γνώσει δὲ μαρτυρούμενος θεία, ἰδίᾳ διερωτάσθω. Δεῖ γάρ τὴν τάξιν τηρεῖσθαι. Τοῖνον διὰ μὲν τὴν χρεῖαν τοῦ λόγου, ἔστω τις ἀρμοδίως ἔχων περὶ τὸ λέγειν καὶ μὴ ἱερεὺς τυχὸν ὢν, ἢ τῆς ἐπισκοπικῆς ἀποστολικῆς τάξεως, πλὴν εἰ μοναχός, μόνον τυγχάνων τῶν εὐλαβῶν, ἢ καὶ κοσμικὸς κληρικός, καὶ οὗτος ἐπ' εὐλαβείᾳ μεμαρτυρημένον ἔχων τὸν βίον. Διὰ δὲ τὸν κανόνα μηδεὶς διδασκέτω λαϊκὸς παρησία μήπω λαβὼν τὴν τοῦ ἀναγνώστου σφραγίδα καὶ μὴ ἐκλεγείς καὶ προτραπείς. Εἰ γάρ οὐκ ἐνδεδομένον αὐτῷ δίχα σφραγίδος τὰς ἀποστολικὰς ἢ προφητικὰς περικοπὰς ἀναγινώσκειν ἐπ' Ἐκκλησίας, ὡς οἱ ἱερεῖς κανόνες φασί, καὶ οὐδὲ τοῦ βήματος ὅλως οὗτος οὐδ' εἰσεῖναι θέμις ὅλως αὐτὸν ἐν αὐτῷ, σφραγίδα μὴ κεκτημένον, ὡς ἐν τοῖς κανόσι καὶ περὶ τούτου διείληπται, πῶς ἂν τὰς θείας οὗτος ἐπ' Ἐκκλησίας ἐφεσημενεύσειε γραφάς. Διὸ ποθεινότατέ μοι ἐν Χριστῷ ἀδελφέ, τὸν παρ' ἡμῶν ὡς ἠρώτησας λόγου λαβὼν, ὃς κανονικὸς ὢν ἐν Χριστῷ καὶ τῇ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ὡς νομίζομεν δόξειε δίκαιος, εἶγε καὶ αὐτὸς αὐτόθι δίκαιον ἔχεις ἐπισκόπου, μήτε τοὺς ἀρμοδίους πρὸς τὸ ἔργον τοῦ λόγου κωλύσης ὅλως, μήτε πάλιν προτρέψης παρὰ τόδε τι. Εἰ δ' ἄλλοι προτρέπουσι οὐ μὴ κοινῶναι ξέναις ἁμαρτίαις. Ὅθεν οἱ ἐν Χριστῷ δυνάμενοι λέγειν, εἰ περὶ τὸν βίον σεμνοὶ καὶ πολλοῖς δοκεῖ περὶ αὐτῶν τὸ τῆς διδασκαλίας ἐνεργεῖν ἔργον, μὴ κωλυέσθωσαν. Ἔστω δὲ τούτοις ἐνδεδομένον μᾶλλον τὸ λέγειν καὶ παρὰ τῆς σῆς θεοφιλίας δεξαμένους τούτους μόνον σφραγίδα παρὰ σοῦ ἱερὰν· οἱ δὲ μὴ τοιοῦτοι καὶ ὁ περιορχόμενος παρὰ τε σοῦ καὶ παρὰ πάντων ἱερῶν ἀνδρῶν ἀξιοὶ τοῦ κωλύεσθαι. Οὐδὲ γάρ τὸ λέγειν ἔστιν ἀπλῶς, ἀλλ' ἐπ' οἰκοδομῇ τῶν πιστῶν καὶ τούτοις χρὴ στηρίζειν ὀρθοῖς τε δόγμασι καὶ διδάγμασι. Τούτων δὲ πείραν ἔχειν δεῖ λόγοις καὶ πράγμασι τὸν διδάσκαλον· ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ ψευδοδιδασκάλου οὐ παντὶ ἐπιτρεπτόν τὸ λέγειν τῷ δοκιμασμένῳ δὲ κατὰ τε πίστιν καὶ βίον. Ταῦτα μὲν περὶ ὧν ἔγραψας καὶ ὡς ἔχομεν

θαροεῖν κατὰ τοὺς κανόνας καὶ πατέρας· σὺ δὲ ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ γράψε πάντοτε ἐν ἀγάπῃ καὶ ὑπερευχόμεν ἡμῶν ἐν ἀγάπῃ ἐν μέσῳ καμένων θλίψεων καὶ κινδύνων· καὶ ἡμεῖς ἐν ἀγάπῃ ἁγίου πνεύματος κατ' ὀφειλὴν τὴν ἐν Χριστῷ τῷ ἀγαπητῷ υἱῷ τοῦ πατρὸς ἐσόμεθα τῆς σῆς ἀγάπης ὑπερευχόμενοι. Ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ ἡ εὐχὴ καὶ εὐλογία τῆς ἡμῶν μετριότητος εἶη μετὰ τῆς θεοφιλίας σου πάντοτε.

4. Κωδ. 91, φ. 288

Ἡ ἐπομένη ἐπιστολὴ εἶνα ἀπαντητικὴ εἰς ἐπιστολὴν τῆς μητρὸς αὐτοῦ πευσάσης νὰ διερωτήσῃ τὰ κατ' αὐτόν, ἅμ' ὧς αὐτὴ ἔμαθε τὰ κατὰ τὴν ἔξορίαν αὐτοῦ εἰς Σινᾶ καὶ τὴν ἀσθένειαν

Τῇ μητρὶ ἡμῶν

Ἐδέχθημεν τὴν ἐπιστολὴν σου καὶ ἐχάρημεν οὐ τοσοῦτον ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς υγείας σου, ὅσον ἐπὶ τῇ ἀνδρείᾳ σου καὶ μεγαλοψυχίᾳ, ἣν ἔδειξας μαθοῦσα τὴν ἔξορίαν ἡμῶν καὶ ἀσθένειαν. Καὶ εἰς τὸ ἕξῃς δεόμεθά σου τὴν αὐτὴν ἐπιδείξασθαι φιλοσοφίαν καὶ ὑπομονήν, μηδ' ἀκούειν τὰς τῶν πολλῶν φλυαρίας· ἀλλὰ δόξαζε τὸν Θεὸν καθ' ἑκάστην καὶ ἀνένεγκεν αὐτῷ ὡς θυμίαμα καὶ θυσίαν τὴν ὑπομονήν σου καὶ ἀνάμενε τὴν ἐπὶ τὰ χρηστότερα μεταβολὴν καὶ μὴ διαλίπῃς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τούτου παρακαλοῦσα καὶ καθικετεύουσα νυκτὸς καὶ ἡμέρας, συμπαραλαβοῦσα καὶ τὰς ἀδελφὰς ἡμῶν καὶ ἀνέψια ὡς καὶ ὀλοψύχως εὐχόμενοι ἐν ἁγίῳ φιλήματι ἀσπάζόμεθα.

Ἡμεῖς ἐνταῦθα πολλῆς ἀπολαύομεν ἡσυχίας, πολλῆς χαρᾶς, ἐντροπῶντες τῇ συνουσίᾳ τῶν πατέρων καὶ ἀσκητῶν καὶ τῇ ἀπραγμοσύνῃ τῇ πολλῇ τοῦ ἁγίου τούτου τόπου καὶ οὐδὲ αἴσθησιν ἐλάβομεν τῆς μακροῦς ἔξορίας. Ἐπιθυμοῦμεν δὲ καὶ ἐνταῦθ' αὖ σε παραγενομένην εἰς προσκύνῃσιν τοῦ ἁγίου τόπου ἰδεῖν, καὶ σφόδρα τοῦτο ἐπιθυμοῦμεν ἄλλ' ἐπειδὴ τοῦτο ἐργῶδες κατεφάνη σοι διὰ τε τὸ γῆρας καὶ τὸ μῆκος τοῦ τόπου καὶ τὸν τῆς θαλάσσης φόβον καὶ κινδύνους, ἡνίκα ἂν ἔξη γράφῃ ἡμῖν συνεχῶς τὰ τῆς υγείας σου καὶ τῶν συγγενῶν ἡμῶν καὶ οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐντεῦθεν καρπωσόμεθα παραμυθίαν.

Αἱ ἐφεξῆς 5 ἐπιστολαὶ ἀπὸ τῆς ἐν Σινᾶ Μονῆς γραφεῖσαι καὶ πρὸς τὸν ἐν Καίρῳ διαμένοντα Ἀρχιεπ. Σιναίου Κωνσταντῖνον ἀπευθυνόμεναι, εἶναι ἐνδεικτικαὶ τῶν οὐχὶ ἀγαθῶν σχέσεων τοῦ Πατριάρχου Κ. πρὸς αὐτόν καὶ τοὺς μοναχοὺς τῆς Μονῆς, διὰ λόγους οἵτινες ἐν αὐταῖς ἀναφέρονται καὶ κυρίως διότι ἐδείχθησαν ἀφιλόξενοι πρὸς αὐτόν.

5. *Κωνσταντίῳ Σιναίου*

(κωδ. 91, φ. 217)

Ὅσῃ ὀδύνην ἔλαβεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν ὅτε ἤλθομεν εἰς Αἴγυπτον καὶ οὐκ ἐδέξασθε ἡμᾶς, τοσαύτην καὶ διπλασίονα ὅτε ἀνήλθομεν εἰς τὴν μονὴν ὑμῶν καὶ οὐδεὶς τῶν πατέρων πλησίον ἡμῶν ἐγένετο, ἀλλὰ μακρόθεν ἰστάμενοι ὡς τὸν πειραζόντα αὐτοὺς ἡμᾶς ἔβλεπον· καὶ μέχρι τῆς δευροῦ ὡς ἓνα τῶν πολλῶν ὀρώσιν ἡμᾶς καὶ ἔχουσι. Ποῦ τοίνυν αἱ ὑποσχέσεις σου αἱ ἔμμεσοί τε καὶ ἄμεσοι; Οὐκ οἶδας ὅτι τὸ ψεῦδος ἐκ τοῦ διαβόλου γεγένηται καὶ ὅτι ἀπολεῖ Κύριος πάντα τοὺς λαλοῦντας αὐτό; τίς ἡ βία τοῦδὶς ἐξαμαρτεῖν; Εἰ ἡ μὲν γλῶσσα σου ἐλάλει καὶ ὁ νοῦς ἔξω διεπορεύετο; καὶ κατὰ τὸν εἰπόντα ἡ γλῶττα ὑμώμοκεν ἡ δὲ φρὴν ἀνόμωτος; Ἦξει καιρὸς ἤξει καὶ οὐ χρονεῖ. Τὰ νῦν πᾶς τις τῷ θελήματι τῆς καρδίας αὐτοῦ πορευέσθω ἡμεῖς γὰρ οὐκ ὀρθώμεν, οὐτ' ἀκούομεν καὶ γεγόναμεν κατὰ τὸν Δαβὶδ, ὡς ἄνθρωπος οὐκ ἀκούων. Καὶ ἐπὶ τίνος ταῦτα; Ἐπὶ τοῦ Κωνσταντιίου τοῦ ὑπὲρ πάντα ἡμᾶς γινώσκοντος καὶ ἀγαπῶντος. Καὶ ποῦ; Ἐν τῷ Σινᾷ τῷ θεοβαδίστῳ, ἔνθα θεὸς τὰς ἐντολάς δέδωκε, ἔνθα τοὺς παραβάτας ἡ γῆ χανδὸν κατέπιε, τοὺς παραβάτας τούτους μεγάλως ἐτιμήσατο καὶ τὰ σημεῖα τῆς δικαίας τοῦ Θεοῦ παιδεύσεως δεικνύται.

6. Κωδ. 91 φ. 217

Τῷ αὐτῷ

Μὴ ξενισθῆς, ἐὰν ἀκούσης παρ' ἡμῶν, ὃ παρ' ἄλλων οὐκ ἤκουσας. Σὺ νομίζεις δόξαν ἔχειν ἀνδρὸς βεβηκότος καὶ ἀσφαλοῦς καὶ στεροῦ τὴν διάνοιαν, πολλὰ δὲ βουλευεῖ ἄβουλα καὶ πράττεις ἀπλοῦσιναι ἢ ἀσφαλέστερα. Τὸ γὰρ κακίας ἐλεύθερον καὶ ὑποραῖσθαι κακίας ἀργότερον. Οἶόν τε καὶ τὸ πρὸς ἡμᾶς γεγονός. Ἦλθομεν ὀρισμῶ τῶν κρατούντων καὶ τοῦ τῆς Αἰγύπτου ἡγεμόνος καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ οὐκ ἐδέξασθε ἡμᾶς, μὴ λογιζόμενοι τι ἐκ τούτου γίνεται. Ἐκάλεσας ἡμᾶς ἐν τῷ καταλύματί σου τρόπῳ ἀναξίῳ τοῦ ἐπαγγέλματός σου. Ἐδειξας ἀρρωστεῖν καὶ ἀναπνεῖν τὰ λοιθία. Τέλος ἐπηγγέλθης πολλὰ καὶ οὐδὲν ἔπραξας. Ἡ τοίνυν φάνηθι πρὸς ἡμᾶς ὁ πρῶτος, ἢ ἐν καιρῷ τὸν δεύτερον ἀποδείξομεν.

7. Κωδ. 91 φ. 242

Τῷ αὐτῷ

~~Ἐδεξάμεθα τὸ νοήμα σου καὶ τὸν νοῦν ἐγγνώμεν καὶ ἐπειδὴ κατὰ τὸν γρηγορὸν νοῦν τῆς θεολογίας, σπινθήρ μικρὸς ἀνάπτει πολλὴν φλόγα, καὶ μικρὴ αἰτία μεγάλους πολλάκις πολέμους, παραινοῦμέν σοι ἐμὴ σπινθήρας φιλονεικῶν ἐμβάλλειν, ἀναρριπιζόμεναι γὰρ αἱ μάχαι πᾶν ἀγαθὸν ἐκ τῆς τῶν διαφερομένων ἐκρίζουσι ψυχῆς.~~ Ἔρωσο.

8. Κωδ. 91 φ. 255

Τῷ αὐτῷ

Εἰ λαθόντες τινὲς ἐξένισαν ἀγγέλους, ὑμεῖς μὴ διώκῃτε γινώσκοντες. Τί δὲ τοῦτο; λέγω σοι, ὅτι ἐκ τοῦ προσετώτος ἢ τοῦ τοῦ οἴκου δηλοῦται κατάστασις καὶ ἀρκεῖ τοῦτο πρὸς διόρθωσιν.

9. Κωδ. 91. φ. 258

Τῷ αὐτῷ

Δις ἤδη ἠπάτημαι παρὰ σοῦ καὶ τῶν σῶν· καὶ εἰ μὲν ἐξ ἀγνοίας, ὡς γράφεις, συγγνοίῃ Κύριος καὶ σὲ καὶ τοὺς ὑπὸ σέ. Εἰ δ' ἐν γνώσει, τὸ αὐτὸ πάλιν λέγομεν, οὕτω γὰρ ὁ Κύριος ἐντέλλεται. Τοῦτο μόνον προσεπιλέγοντες, ὅτι φοβήθητε τὸν εἰπόντα ἐμὴ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, καὶ φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος.

10. Κωδ. 91. φ. 230

Ὁ Πατριάρχης κατατρυχόμενος ὑπὸ πυρετῶν καὶ ἀσθενειῶν τοῦ σώματος ἐξαντληθέντος ἐκ τῶν κακουχιῶν μέχρις οὗ φθάσει εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Σινᾶ, μὴ δυνάμενος νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν διαίταν εἰς ἣν ὑπεβάλλοντο οἱ μοναχοί, συνισταμένην τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ὀσπριοφαγίαν, γράφει πρὸς τὸν Συναίου, εἰς τὸ Κάιρον, νὰ προμηθεύσῃ κατάλληλα διὰ τὴν παθοῦσαν ὑγείαν τοῦ τρόφιμα.

Κωνσταντίῳ Συναίου

Ὡσπερ ὑπαπιασμοῦ δεῖται ἡ σκεκτοῦσα σὰρξ κατευνάζοντος τῶν παθῶν τὰ οἰδήματα, οὕτω καὶ βοηθείας χορῆζει ἡ ἀσθενοῦσα. Ἐπεὶ δὲ ὑπὸ τῆς νόσου καὶ ἀσιτίας κατεξηράνθη πάντῃ ἡ σὰρξ καὶ νενέκρωται μονονόν, ἵνα κατὰ μικρὸν ἀναλάβῃ δεῖται βοηθείας τινός. Ἀξιοῦμεν τοίνυν τὴν ἀγιοσύνην σου ἀποστεῖλαι ἡμῖν τὰ καὶ τὰ, καὶ δηλωθῆτω μοι διὰ τῶν εἰχῶν σου τὸ τίμημα τούτων καὶ ἡ ἀγορὰ καὶ

σταλήσεται. Πολλάκις χορίζων τινῶν τῆς αὐτόθι χώρας, αἰδοῦμαι βαρύνειν σε, ἵνα μὴ μετὰ τῶν ἄλλων τῶν προσπιπτόντων σοι φορτικῶν καὶ αὐτὸς ἐπίθεμα γίνομαι.

— II'. Κωδ. 91. φ. 242 —

Ἦστας ὁ διδάσκαλος ὁ καὶ Δικαῖος τῆς Μονῆς Σινά, ἠρώτησε τὸν Πατριάρχην Κ. περὶ αὐτὸν τί σημαίνει τὸ ρητόν· «τὸ ὄνομά μου δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται». Ὁ Πατριάρχης ὡς ἐδηλώθη, ἀνωτέρω, διὰ λόγους ὑγείας καὶ ἀσθενείας τοῦ σώματος δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποβάλληται εἰς τὴν αὐστηράν μοναχικὴν δίαιταν τῶν Σιναϊτῶν καὶ διὰ τοῦτο ἐσκανδαλίζοντο οὗτοι βλέποντες τὸν Πατριάρχην ζητοῦντα καὶ θέλοντα νὰ ἐσθῆ βρώματα ἀπηγορευμένα ἐν τῇ Μονῇ, ἤρχισαν δὲ καὶ βλασφημᾶσι καὶ νὰ διαβάλλωσιν αὐτὸν ὡς «σαρκοφάγον» λυποῦντες αὐτὸν καὶ ἀνάρμοστον πρὸς τὸ ὑψηλὸν αὐτοῦ πρόσωπον διαγωγῆν ἐπιδεικνύμενοι. Ὁ Πατριάρχης γνοὺς τὴν πονηρίαν τοῦ ἐρωτήσαντος ἀπαντᾷ καταλλήλως, διασαφηνίζων ἅμα τὸ γραφικὸν ἐκείνου ρητόν.

Ἦσατα.

Ἐπειδὴ ζητεῖς μαθεῖν παρ' ἡμῶν, τί ἐστὶ, τὸ ὄνομά μου δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται, καίτοι οὐκ ἀγνοοῦντες τὸν σκοπὸν τῆς ἐρωτήσεως, πρὸς οὗ ἐδει ποιῆσαι τὴν ἀπόκρισιν, λέγομεν γνώμην Πατέρων, ἀφέντες τὸν ἔλεγχον. Ὅτι ἐπειδὴ οἱ μὲν Ἑβραῖοι ἀμαρτάνοντες, αἰχμαλωσίαις παρεδίδοντο, οἱ δ' αἰχμαλωτευόντες οὐ τῇ τοῦ Θεοῦ ὀργῇ, ἀλλὰ τῇ τῶν Θεῶν αὐτῶν δυνάμει τὴν νίκην ἐπιγράφοντες τῆς παντοδυναμίου δεξιᾶς ἀσθενείαν κατερηγίζοντο, δι' ὃ τοῦτο ἔφη, ὃ καὶ ἐφ' ἡμῶν γίνεται. Ἐντελλόμενοι γὰρ τοὺς ἐχθροὺς ἀγαπᾶν, ἡμεῖς καὶ τοὺς φίλους μισοῦμεν καὶ μὴ κρίνειν προσταχθέντες, ἀδυσώπητοι κοῖται τῶν ἄλλων γινόμεθα. Καὶ ἅ λόγοις διδάσκομεν, τοῖς ἔργοις ἀνατρέπομεν. Παροῖμι τὰ λοιπὰ. Εἰπὼν μόνον τό, εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς, ἡμεῖς πόλεμον, ἀδιάλλακτον κατ' ἀλλήλων ἐγείρομεν καὶ τὸ ὄνομα τῆς εἰρήνης οἶδαμεν, ταύτην δὲ ἀγνοοῦμεν. Αὐτὰ τοίνυν ὁ ὄγλος ὀρώντες καὶ ἀκούοντες κατὰ τοῦ Θεοῦ κινουοῖ τὰς γλώσσας, ὅστις καὶ αὐτοὺς μὲν κολάσει, ὡς ἀπτουμένους τῶν χρηστῶν αὐτοῦ, ἡμᾶς δὲ μᾶλλον ὡς αἰτίους τῆς τοιαύτης βλασφημίας καὶ σκανδάλων γινομένων.

Γ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ, Καθηγητῆς